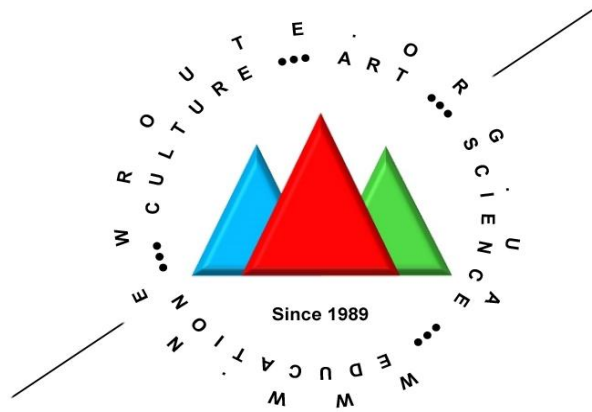

ISSN 2305-9869 (print)
ISSN 2709-1287 (online)
DOI: 10.61718/sgv

СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК

Збірник наукових праць

2024 • Випуск 47

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК

З Б І Р Н И К Н А У К О В И Х П Р А Ц Ї

- Засновано 2010 року. Мультидисциплінарне наукове видання.
- Міжнародний стандартний номер періодичного видання ISSN 2305-9869 (print), ISSN 2709-1287 (online).
- Свідчення про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 8013 від 22.11.2023. Зареєстровано у глобальному реєстрі видавців Global Register of Publishers.
- Видання отримує власний DOI. Видавництво зареєстровано у Crossref із префіксом 10.61718.
- Контент розміщується в базі даних інформаційного ресурсу «Наукова періодика України», в пошуковій системі наукових публікацій «Google Scholar», в репозитарії на сайті засновника. Індується за показниками InfoBase Index (InfoBase), h-індекс (Google Scholar), i10-індекс (Google Scholar).
- Включено до каталогу наукових ресурсів відкритого доступу ROAD, до академічної бази даних ResearchBid, до бази наукових публікацій Google Scholar, до каталогу наукової періодики України з питань освіти, педагогічної, психологічної та соціальних наук Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського Національної академії педагогічних наук України, до реєстру наукових видань України державної наукової установи України «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації».
- Публікація у збірнику є науковою працею, яка опублікована у вітчизняному науковому періодичному виданні та підтверджує апробацію наукових досліджень автора. Збірник не входить до переліку фахових видань України. Збірник є мультидисциплінарним науковим виданням.
- Засновник та видавець: Соціально-гуманітарна науково-творча майстерня «Новий курс» (рік заснування – 1989).
- E-mail: sgvisn@gmail.com, info@newroute.org.ua. Сайт: www.newroute.org.ua.
- У збірнику розміщуються наукові публікації за наступною тематикою: освіта, фізична культура, спорт, культура і мистецтво, релігійствознавство, історія, археологія, філософія, культурологія, журналістика, філологія, богослов'я, економіка, політологія, психологія, соціологія, міжнародні відносини, суспільні комунікації, соціальна робота, соціальне забезпечення, регіональні студії, публічне управління, адміністрування, право, цивільна та національна безпека, кібербезпека, облік, оподаткування, фінанси, банківська справа, страхування, менеджмент, маркетинг, підприємництво, торгівля, біржова діяльність, легка промисловість, видавництво, поліграфія, готельно-ресторанна справа, туризм.
- Автори несуть відповідальність за зміст (авторство та самостійність досліджень), точність та достовірність викладеного матеріалу. Редакція може не поділяти точку зору авторів.
- Наукові публікації оприлюднюються в рамках проведення науково-практичної конференції «Сучасні тенденції соціально-гуманітарного розвитку суспільства», 27 березня 2024 р., м. Харків, Україна. Розміщення публікації автора у збірнику є підтвердженням участі автора у конференції.
- За результатами проведення конференції автори отримують електронний сертифікат (6 годин – 0.2 ECTS credits).
- Сертифікати оприлюднюються за адресою <https://www.newroute.org.ua> (згідно Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800).

Редакційна колегія:

Кучин Сергій Павлович, доктор економічних наук, професор, СГ НТМ «Новий курс» (головний редактор).

Акіншина Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка.

Березовська-Чміль Олена Борисівна, кандидат політичних наук, доцент, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Внукова Ольга Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, Київський національний університет технологій та дизайну.

Гетьман Ірина Анатоліївна, кандидат технічних наук, доцент, Донбаська державна машинобудівна академія.

Гришко Світлана Вікторівна, кандидат географічних наук, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького.

Доброер Наталія Вікторівна, кандидат культурології, доцент, Національний університет «Одеська політехніка».

Дубовик Наталія Анатоліївна, кандидат політичних наук, доцент, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій.

Єрошенко Олена Віталіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Мукачівський державний університет.

Калініна Ольга Сергіївна, кандидат культурології, Харківська гуманітарно-педагогічна академія.

Карпинський Борис Андрійович, доктор економічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка.

Кислюк Любов Вікторівна, канд. наук із соц. ком., доц., Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут».

Кожедуб Олена Василівна, кандидат соціологічних наук, доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Коробчук Людмила Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Луцький національний технічний університет.

Кучин Сергій Павлович, доктор економічних наук, професор, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського.

Кучин Павло Захарович, заслужений артист України, Харківська державна академія культури.

Кучина Тетяна Ігорівна, магістр з маркетингу, СГ НТМ «Новий курс» (відповідальний секретар).

Мкртчян Оксана Альбертівна, доктор педагогічних наук, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.

Пашкова Надія Ігорівна, кандидат філологічних наук, доцент, Київський національний лінгвістичний університет.

Підлісна Ольга Вікторівна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.

П'ятакова Галина Павлівна, доктор педагогічних наук, доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка.

Рассомахіна Ольга Андріївна, кандидат юридичних наук, Європейський університет.

Сафонова Наталія Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара.

Стефанішин Олена Василівна, кандидат історичних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет.

Сторож Олена Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет.

Тарасюк Лариса Сергіївна, доктор філософських наук, професор, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського.

Тополевський Віктор Юрійович, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківська державна академія культури.

Федоренко Микола Олександрович, кандидат філософських наук, доцент, Національна музична академія імені П. І. Чайковського.

Харченко Артем Вікторович, кандидат історичних наук, доцент, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського.

Хожило Ірина Іванівна, доктор наук з держ. упр., канд. медичних наук, професор, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».

Цвігатий Вячеслав Григорович, канд. істор. наук, доц., засл. працівник освіти України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Шевчук Інна Володимирівна, доктор наук з державного управління, доцент, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова.

Шептуха Олена Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.

Штулер Ірина Юріївна, доктор економічних наук, професор, Національна академія управління.

УДК 009:3(082)

С69 Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. – Вип. 47. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. – 108 с.

© СГ НТМ «Новий курс», 2024

© Автори, 2024

ЗМІСТ

Стор.

<i>Гудима Мирослава Мирославівна</i> ДО ПИТАННЯ ПРО МІСЦЕ ПРЕДСТАВНИКІВ У СУБ'ЄКТНОМУ СКЛАДІ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА	... 5
<i>Байбула Юрій Володимирович</i> ПАРАФІЯ СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО ХРАМУ СЕЛА НЕСВІЧ: ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ ДО ПЦУ	... 6
<i>Шпак Світлана Григорівна, Гузик Ірина Юрійвна</i> ДЕЗАДАПТАЦІЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	... 12
<i>Акімов Андрій Володимирович</i> ПОЛІТИКА МІЛІТАРИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	... 13
<i>Сергеев Олександр Андрійович</i> ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З УРАЖЕННЯМИ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ	... 15
<i>Kozenkova Vladyslava</i> KEY VALUE DRIVERS OF ENTERPRISE AND THEIR ASSESSMENT	... 18
<i>Ищенко Микола Ігорович</i> ПРОБЛЕМА РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР	... 21
<i>Коротич Ірина Володимирівна</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ	... 22
<i>Буца Оксана Василівна</i> УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ПОТОКАМИ	... 23
<i>Цихуляк Іван Михайлович</i> КОНФЛІКТОГЕННІ ФАКТОРИ РЕЛІГІЙНОГО СВІТОГЛЯДУ: ВІД ІДЕАЛУ ДО РЕАЛЬНОСТІ	... 25
<i>Вовк Єва Олександрівна, Качур Карина Дмитрівна</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ АГРОФОРМУВАНЬ	... 27
<i>Лисенко Олена Вікторівна</i> ПРОГНОЗУВАННЯ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ РЕСТОРАННОЇ ГАЛУЗІ М. ДНІПРО	... 29
<i>Миколайчук Олег Іванович</i> ВОЄННА ПОЛІТИКА РОСІЇ НА ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПРОСТОРІ	... 35
<i>Оленіна Олена Юрійвна</i> ХАРКІВСЬКА ШКОЛА ЖИВОПИСУ В КОЛЕКЦІЇ ХАРКІВСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО МУЗЕЮ	... 40
<i>Підлісна Ольга Вікторівна</i> ХАРКІВСЬКИЙ ХУДОЖНИЙ МУЗЕЙ НА ПЕРЕДОВИХ ПОЗИЦІЯХ СЬОГОДЕННЯ	... 41
<i>Пугач Валерія Сергіївна, Гербич Людмила Анатоліївна</i> ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ДОРОГОЦІННИМИ МЕТАЛАМИ В БАНКАХ	... 43
<i>Медейчук Олександра Миколаївна, Сахневич Інна Андріївна</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ І ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ	... 44
<i>Вархоева Вікторія Олександрівна</i> ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ГРУПОВОЇ ДИНАМІКИ НА ІНДИВІДУАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ	... 51
<i>Микитенко Вікторія Володимирівна</i> НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА У ПОВОЄННІЙ РОЗБУДОВІ СИСТЕМИ СТАЛОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ	... 53
<i>Глушко Євгенія Володимирівна</i> ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ОЗНАКИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИМУСУ	... 61
<i>Блажко Ірина Олександрівна, Булатнікова Вікторія Володимирівна</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕФЛЕКСІЇ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	... 62
<i>Мусіна Оксана Юрійвна, Лисенко Юлія Валеріївна</i> УПРАВЛІНСЬКІ ПРОЦЕСИ ЩОДО ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ У ЗАКЛАДІ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	... 63

<i>Полякова Юліана Юріївна</i> КОСТЯНТИН БИЧ-ЛУБЕНСЬКИЙ – ЖУРНАЛІСТ І МУЗИЧНИЙ КРИТИК ХАРКОВА ПОЧАТКУ ХХ СТ.	... 65
<i>Самохіна Наталія Анатоліївна</i> СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗАСІБ	... 69
<i>Підопригора Інеса Віталіївна</i> РЕЛІГІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ	... 71
<i>Одреховська Катерина Анатоліївна</i> ОСВІТА – БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОЦЕС	... 72
<i>Кліса Крістіна Іванівна, Штерр Діана Іванівна</i> ПОРТРЕТ НЕВІДОМОГО ЄПІСКОПА	... 73
<i>Валькова Галина Василівна</i> ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	... 76
<i>Асланов Стеллас Антипович, Коба Василь Васильович</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ГРОМАД УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	... 81
<i>Козубовська Ірина Василівна, Клопотар Катерина Олександрівна</i> ДЕЯКІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ В США	... 82
<i>Милян Жанна Іванівна</i> ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ НА РУБЕЖІ ХХ-ХХІ СТОЛІТТЯ	... 83
<i>Каракуркчі Ганна Володимирівна</i> ВИЗНАЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: АСПЕКТ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА	... 84
<i>Кир'ян Ірина Вікторівна</i> ГРОМАДСЬКІ РОБОТИ, ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНОГО СТЯГНЕННЯ	... 87
<i>Асланов Стеллас Антипович, Рішко Сергій Іванович</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗНАЧЕННЯ ЕТНОПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В ПРОТИДІЇ СУЧАСНИМ ЗАГРОЗАМ	... 89
<i>Герасимова Ванда Ігорівна</i> ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	... 90
<i>Кобець Валентина Леонідівна</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТІ	... 91
<i>Порожна Світлана Геннадіївна</i> МИСТЕЦЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ В УКРАЇНІ	... 98
<i>Попова Лілія Михайлівна</i> СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ – ЦЕ НЕ ПРОСТО ПРОПАГАНДА, ЦЕ БОРОТЬБА ЗА СВІТОГЛЯДИ	... 99
<i>Литвиненко Павло Олександрови</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМАМИ ЗНАТЬ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	... 101
<i>Кирпича Тамара Володимирівна, Давидова Тетяна Анатоліївна</i> РОЛЬ НАВЧАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У ФОРМУВАННІ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У	... 103
<i>Надь Марія Андріївна</i> ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	... 106

Освічені люди сприяють прогресу в науці та технологіях, що впливає на всі сфери життя, від медицини до комунікацій.

4. Здоров'я та благополуччя.

Освічені люди частіше дотримуються здорового способу життя, мають кращі знання про профілактику хвороби та доступ до якісної медичної допомоги.

Отже, освіта є важливим чинником, який впливає на якість життя людини і суспільства в цілому, тому вона повинна бути доступною і якісною для всіх.

Також можна окремим пунктом виділити самоосвіту.

Самоосвіта – це процес постійного самовдосконалення і здобуття нових знань та навичок без формального навчання в навчальних закладах. Цей процес може бути спрямований на розвиток професійних навичок, поглиблення знань у конкретній галузі або вивчення нових тем і напрямків.

Самоосвіта може включати в себе такі дії як читання спеціалізованої літератури, відвідування лекцій і семінарів, вивчення онлайн – курсів, участь у вебінарах, самостійні дослідження і вивчення нових технологій. Важливою складовою самоосвіти є вміння самостійно планувати свій навчальний процес, визначати свої цілі і обирати методи навчання, що найбільше підходять для досягнення цих цілей.

Самоосвіта є важливою складовою розвитку кожної людини, оскільки дозволяє постійно удосконалюватись і розвивати свій потенціал, а також пристосовуватися до змін у суспільстві.

Судячи з важливості освіти, для дітей і для дорослих, можна зробити висновок: життя без освіти дуже складне, а освіченим людям жити легше та комфортніше.

Кліса Крістіна Іванівна / Klisa Kristina Ivanivna

ORCID: 000-0001-7408-7506

КЗ «Закарпатський обласний краєзнавчий музей ім. Т. Легоцького» ЗОР

Закарпатська академія мистецтв

Штерр Діана Іванівна / Shterr Diana Ivanivna

Кандидат історичних наук

ORCID: 000-0003-0423-9396

Мукачівський державний університет

ПОРТРЕТ НЕВІДОМОГО ЄПИСКОПА

PORTRAIT OF AN UNKNOWN BISHOP

Одними з основних напрямів музейної роботи є науково-дослідна та реставраційна робота. У тісному співробітництві реставраторів та науковців музейні предмети оживають, розкривають власну історію та презентують її відвідувачам. Музейний предмет має надзвичайну цінність коли він правильно атрибутований, професійно збережений та відреставрований. Фахово експонований музейний предмет, що займає своє унікальне місце в експозиції, виконує важливі функції – ознайомлення відвідувачів з історією та культурою, формування естетичних смаків, виховання любові до рідного краю, Батьківщини. Саме тому надзвичайно важливим для музейних працівників є віднайдення усієї можливої інформації про музейний предмет, аби той міг «промовляти» до відвідувачів, а не залишався безмовним, хоч і естетично привабливим експонатом. Ключові слова: реставрація, музеєзнавство, пам'яткознавство, музейне джерелознавство, профільні групи музеїв, музейна екскурсійна діяльність.

Музейні предмети як і будь-які історичні джерела вміють розповідати захопливі історії. Єдине що для цього потрібно – ставити коректні запитання з правильними формулюваннями. Тривалий час споглядаючи «Портрет невідомого єпископа» невідомого художника, датований XIX ст. у одному з виставкових залів «З історії духовної культури Закарпаття XVII – початку XX століть» Комунального закладу «Закарпатський обласний краєзнавчий музей ім. Т. Легоцького» Закарпатської обласної ради (далі – ЗОКМ ім.Т. Легоцького) нас турбувало питання – а чи можливо взагалі дізнатися кого саме зображено на експонованій картині? Чи можливо встановити особу портретованого? Так розпочалися пошуки інформації про експоновану картину під назвою «Портрет єпископа». Твір виконаний на полотні у техніці олійного живопису і був відреставрований у 2009 р. Того ж року картина вперше експонувалась у каплиці Ужгородського замку на тимчасовій виставці, присвяченій 275-річчю від дня народження єпископа Андрея Бачинського.

Картина була виконана невідомим професійним художником у реалістичному стилі камерного індивідуального портрету, характерному для середини XIX ст. На відміну від парадних портретів церковного духовенства, такий тип портретів повинен був передавати не статус людини, а її емоційний стан і головним

була особистість, портретна схожість замовника. Тому людину не зображали у повний зріст, а обирали крупний кадр з ретельно вимальованими рисами обличчя, де можна було розглянути очі портретованого. Особливою умовою портретності була не тільки зовнішня схожість, а й правдиве розкриття духовного світу конкретної людини, як представника історичної епохи, національності і соціального середовища.

Погрудне зображення старшого чоловіка розміщено на картині «Портрет єпископа» композиційно правильно, де більше простору надається зі сторони повернутого вліво обличчя. Фігура єпископа статична. Темний фон, намальований у коричневатих умбристих тонах, різко контрастує з світлим лицем і створює таємничу атмосферу. У портретованого професійно промодельовані художником, з переходами від світла до тіней, яскраво виражені строгі риси обличчя, а саме: високе чоло, круглі темні очі з важкими, глибоко посадженими повіками і здійнятими сивими бровами, масивний короткий прямий ніс. Вуха великі, прикриті волоссям. Тонкі губи без вус з опущеними кутами і зморшками, впалі щоки, виразні виличні дуги і глибокі носо-губні складки видають людину більше 70-ти років. Погляд гострий, направлений в далечінь. Обличчя обрамлене тонким сивим, майже білим волоссям до пліч, зачесаним назад. На голові проглядається яскраво-червоний головний убір пілеопус. Акцентом є біла, сива, густа борода, яка виділяється на фоні чорної сутани, що підтверджує приналежність особи до греко-католицького духовенства. Деталіями не літургійного одягу окрім сутани є також червона накидка на плечах, з'єднана під бородою промальованими шнурами того ж кольору. На грудях дві широкі зелені стрічки. Загальний тон картини теплий.

Картина облікується у фондах ЗОКМ ім. Т. Легоцького під інвентарним номером Х-1493 (*Фонди ЗОКМ ім. Т. Легоцького. – Х-1493*). Загальні розміри: 31,5х38 см. З історії творунам відомо те, що згідно записів з інвентарних книг музею, вона була знайдена у приміщеннях Ужгородського замку у 2004 р. і облікована тодішнім завідувачем відділу історії Л. І. Філіпом, як «Портрет невідомого єпископа» невідомого художника, датована ХІХ ст. Маємо підставу вважати, що картина разом з іншими творами образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва сакрального характеру була конфіскована у 40-50-х рр. ХХ ст. радянською владою у релігійних громад, монастирів, а також єпископської резиденції Мукачівської греко-католицької єпархії і перевезеними до підвалів замку. Частина предметів була пошкоджена при перевезенні, а інша списана з музейного обліку у 1956 і 1970 рр. та втрачена назавжди. Під час візуального огляду портрету єпископа до і після реставрації не було виявлено написів, які свідчили б про особу портретованого або підпису художника, який намалював картину. За манерою письма художника, характерних ознак домотканого тонкого полотна, ґрунту і фарбового шару твору можемо припустити, що час створення картини припадав на першу половину – середину ХІХ ст. Це звузило коло пошуків осіб серед вищого греко-католицького духовенства того періоду. Порівнюючи портрет невідомого єпископа у експозиційному залі музею зпарадним портретом першого єпископа Пряшівської греко-католицької єпархії авторства Йосифа Змія-Міклошшика (що зберігається у приміщеннях Архієпископського уряду в Пряшеві (*Медвідь П. 230 років од дня народження Йосифа Змія-Міклошшика. Електронний ресурс: www.lem.fm/230-rokiv-od-narodzshnya-josifa-zmiya-mikloshika/*)), офіційного художника греко-католицької єпархії (*Детальніше про призначення Йосифа Змія-Міклошшика єпархіальним художником див.: Михайло Приймич. Церковне професійне малярство Закарпаття другої половини ХVІІІ — першої половини ХХ ст.: народна традиція, візантійська канонічність та впливи західноєвропейського мистецтва. – Ужгород: Карпати, 2017. – 518 с.: іл.*), ми дійшли до висновку, що з великою вірогідністю на портреті зображено єпископа Григорія Тарковича. Аналіз художньо-стилістичних рис та порівняльна характеристика «Портрету єпископа» та «Портрету єпископа Григорія Тарковича» показують нам зображення людини старшого віку з подібними рисами обличчя. Форма бороди на обидвох роботах також повторюється, як і нахил голови в цілому.

При поступленні на реставрацію загальний стан збереження твору «Портрет єпископа» перебував у незадовільному стані і потребував негайних консерваційних заходів. Основа картини-полотно прямого переплетення було обрізане і закріплене цвяхами з лицевого боку на неавторському підрамнику, без рами і через послаблену натяжку провисло. Утворилася наскрізна деформація полотна по кракелюру по всій поверхні картини. Припускаємо, що втрати полотна можуть складати до 5 см з кожного боку, оскільки картина була вирізана з оригінальної рами. Ґрунт тонкий, щільний, з повсемісним кракелюром і заломами, рельєфними виступами і з загрозою осипів авторського фарбового шару. Живопис тонкий, гладкий, мав осипи і потертя по всій поверхні велику кількість дрібних втрат по краю. Картина була покрита нерівномірним шаром потемнілого старого лаку зі згустками забрудненням. Під час дослідження під ультрафіолетовими променями не було виявлено слідів попередніх реставрацій і перемалювань.

Реставрація передбачала проведення усіх заходів, спрямованих на збереження картини і надання їй експозиційного вигляду. У першу чергу картина була знята з неавторського підрамника і був укріплений живопис з використанням осетрового клею з укладанням кракелюру технікою профілактичної заклепки. Зважаючи на пошкоджений стан полотна вирішили провести дублювання на нове полотно з метою максимального збереження авторського живопису, оскільки були втрачені авторські крайки з частиною

малярства. На замовлення був виготовлений новий розсувний підрамник з кілками, на який закріпили картину. Втрати фарбового шару з ґрунтом були заповнені реставраційним, а живопис був очищений від забруднень і старого лаку. Було проведено естетичне ретушування у місцях втрат і потертя.

У процесі і після реставрації проводилося наукове вивчення предмету, визначення періоду створення і авторства. Важливим відкриттям стало встановлення особи портретованого 4. Таким чином, експонат, що раніше фігурував як «Портрет невідомого єпископа», наразі може використовуватися задля презентації відвідувачам музею однієї з віх розвитку Мукачівської греко-католицької єпархії, утворення Пряшівської греко-католицької єпархії та розкриття ролі її першого єпископа – Григорія Тарковича.

Джерела

1. Медвідь П. 230 років од дня народження Йосифа Змія-Міклошика. Електронний ресурс: www.lem.fm/230-rokiv-od-narodziny-josifa-zmiya-mikloshika/
2. Кліса К., Штерр Д. Портрет невідомого єпископа в експозиції музею. Електронний ресурс: https://www.zkmuseum.com/2022/04/blog-post_22.html
3. Приймич М. Церковне професійне малярство Закарпаття другої половини XVIII – першої половини XX ст.: народна традиція, візантійська канонічність та впливи західноєвропейського мистецтва. – Ужгород: Карпати, 2017. – 518 с.: іл.
4. Фонди ЗОКМ ім. Т. Легоцького. – X-1493.

Рис. 1. «Портрет невідомого єпископа». Автор: невідомий художник. Вигляд до реставрації

Рис. 1. «Портрет невідомого єпископа». Автор: невідомий художник. Вигляд до реставрації

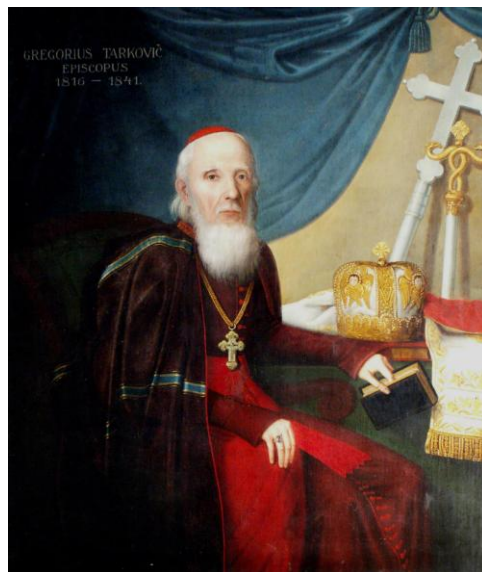

Рис. 3. портрет єпископа Григорія Тарковича. Автор: Й. Змій-Мікловшик

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>